

POLITIKA, TÁRSADALOM, INTÉZMÉNYRENDSZER

Fiatal történészek nemzetközi szimpóziuma

2012. február 16-18.
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
1088 Budapest Múzeum körút 4.
A épület - Kari Tanácsterem

A konferenciát az ELTE BTK HÖK támogatta.

2012. II. 16. csütörtök / February 16, Thursday / Donnerstag, 16. Februar

09:30-10:30 regisztráció / registration / Registration

09:45-10:00 megnyitó / opening address / Eröffnungsrede

Prof. Dr. Székely Gábor – Az ELTE Történelemtudományok Doktori Iskola vezetője / Head of ELTE Doctoral School of History / Leiter der Doktorandenschule für Geschichtswissenschaft an der ELTE

Ókor, középkor, koraújkor szekció / Ancient, Medieval, and Early Modern History / Geschichte der Antike, des Mittelalters und der Frühen Neuzeit

szekcióvezető / chair / Sektionsleiter: **Dr. Nagy Balázs** – ELTE Közép- és Koraújkori Egyetemes Történelmi Tanszék / Eötvös Loránd University, Department of Medieval and Early Modern World History / Eötvös-Loránd-Universität, Lehrstuhl für Mittelalterliche und Frühneuzeitliche Geschichte

10:30-10:45 Gyuriczáné Boczkó Ágnes - ELTE Ókortörténelmi doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Betekintés Pannonia provincia politika- és társadalomtörténetébe az aquincumi feliratok tükrében

Pannonia provincia fontos szerepet töltött be a Római Birodalom védelmében, s császári tartomány volt. Ezen a területen az egyik legjelentősebb legiotábor Aquincumban állt. A tábor történetének rekonstrukciójában nagy segítségünkre lehet az előkerült feliratok rendszerezése. Ezek tanulmányozása árnyaltabb képet ad a castrum társadalmi összetételére, a provincia politikai szerepére.

Einsicht in die Politik- und Gesellschaftsgeschichte von Provinz Pannonia nach den Aufschriften aus Aquincum

Provinz Pannonia hatte eine wichtige Rolle im Schutz des Römischen Reiches. Es war eine kaiserliche Provinz. Auf diesem Gebiet fand ein bedeutendster Legiolager in Aquincum statt. In den Rekonstruktion der Geschichte des Lagers kann uns das Systematisieren der gefundenen Aufschriften helfen. Das Studieren dieser Aufschriften gibt uns ein besseres Bild über die gesellschaftliche Zusammensetzung des Lagers und über die politische Rolle der Provinz.

10:45-11:00 Gyönki Viktória – ELTE Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelmi Tanszék / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Kítaszítás - két törvényen kívül ember sorsa a X. századi Izlandon

Az izlandi társadalom szigorú szabályokon alapuló rendszerként működött már a honfoglalást követő időszakban. Azok a férfiak, akik nem tudták magukat a törvényekhez tartani, könnyen eshettek a legsúlyosabb büntetés alá, és törvényen kívülivé váltak. A törvényen kívüli lét azonban nem járt azonos következményekkel; ezt kívánom bemutatni két X. századi izlandi ember sorsán keresztül, akiket gyilkosság miatt taszítottak ki.

The Icelandic society had worked according to strict rules right after the Settlement in Iceland. The men, who broke the laws, could easily get the most serious punishment and become outlaws. But the consequences of being outlawed wasn't always the same, I would like to represent this through the lives of two Icelandic men from the 10th century who were both outlawed for committing murder.

11:00-11:15 Wojciech Kozłowski – Közép-Európai Egyetem, Középkortudományi Tanszék (Budapest) / Central European University, Department of Medieval Studies (Budapest) / Zentraleuropäische Universität, Lehrstuhl für Mediävistik (Budapest) (angol /

English / english)

Confronting Medieval Politics with the IR Theories - Omodej Aba and Władysław Łokietek in the Realist Perspective

Władysław Łokietek was a king of Poland from 1320 to 1333. Omodej Aba was a powerful magnate of the late Arpad and early Angevin Kingdom of Hungary. I would like to do three things in my presentation. First, to identify reasons and provide coherent explanation to why Omodej Aba invested his resources in the case of the exiled duke Łokietek in 1304/1305. Second, to examine to what degree the medieval „institution” of *domini naturales* might have affected Omodej's political logics. Third, to perform an experiment by applying Realism, a theory of international relations, to the medieval political context.

Középkori politika és a nemzetközi kapcsolatok elmélete – Aba Amadé (Omodej Aba) és Władysław Łokietek kapcsolata a realizmus szemszögéből

Władysław Łokietek 1320 és 1333 között volt Lengyelország királya. Aba Amadé (Omodej Aba) a késő-Árpád-kor és a korai Anjou-kor Magyarországon volt befolyásos főúr. Előadásomnak három célja van: magyarázatot adni Aba Amadénak Łokietek, az elűzött herceg ügyében 1304-1305-ben tett erőfeszítéseire; megvizsgálni, hogy a *domini naturales* középkori intézménye milyen mértékben befolyásolhatta Amadé politikai logikáját; valamint kísérletet tenni a nemzetközi kapcsolatok realista elméletének a középkori politikára való alkalmazására.

11:15-11:30 Kranzieritz Károly – ELTE Középkori magyar történelem Doktori Program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Bosznia elhelyezkedése a zsigmondi politikában

Zsigmond török ellenes védelmi politikájának egyik fontos külpolitikai tényezője a bosnyák királyság. A két ország viszonya 1391 és 1410 között többször változott. A jelen előadás kísérletet tesz Zsigmond Bosznia felé irányuló külpolitikai lépéseinek bemutatására. Ezen belül koncentrálna a magyar török ellenes védelmi politikában betöltött szerepére.

11:30-11:45 Krzysztof Morgiel – Adam Mickiewicz Egyetem (Poznań) / Adam Mickiewicz University (Poznań) / Adam-Mickiewicz-Universität (Poznań) (angol / English / english)

The sons of Vazul's route to the Central European courts

After the death of Hungarian prince, son of Stephen I, Emeric, appeared the undetermined situation with succession on Hungarian Throne. One of the candidates was prince Vazul from the collateral branch of Árpáds family. He was blinded and his sons, Andrew, Béla and Levente, had to flee from the kingdom. There is no way to determine the exact year of it, but rather between 1035 and 1038. After running away the brothers went to Bohemia where they stayed until ca. 1039, when – according to the hypothesis presented in this article – they went to the ruler of the empire, emperor Conrad II or (if it happened in the second part of this year) king Henry III, where they were looking for help to reach the Hungarian Throne. There met also the exiled polish prince Casimir, with whom – in the face of their efforts' failure – they went to Poland.

Vazul fiainak útja a közép-európai uralkodói udvarokba

István király fia, Imre herceg halála után problémák merültek fel a magyar trón öröklése kapcsán. Az egyik jelölt Vazul herceg volt az Árpád-ház oldalágáról. Megvakították, és fiainak, Andrásnak, Bélának és Leventének el kellett menekülniük az országból. A pontos dátumot nem lehet meghatározni, de ez valószínűleg 1035 és 1038 között történt. A testvérek először Csehországba mentek, ahol nagyjából 1039-ig maradtak, amikor – az előadásban ismertetett hipotézis szerint – a birodalom uralkodójához, II. Konrádhoz (vagy ha az esemény az év második felében történt, III. Henrikhez) mentek, ahol segítséget kerestek a magyar trónra jutáshoz. Ott találkoztak

a szintén száműzött lengyel herceggel, Kazimirral, akivel – miután erőfeszítéseik kudarcba fulladtak – Lengyelországba mentek.

11:45-12:00 Polgár Balázs – ELTE Történelemtudományok Doktori Iskola / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (angol / English / englisch)

The marquis of Villars and the War of the Reoccupation of Hungary
Claude Louis Hector de Villars (1653-1734) ismert francia hadvezér, Franciaország Marsallja és XIV. Lajos király *pairje* volt. A márkí pályafutása elején II. Miksa Emánuel választó hadseregében szolgált önkéntesként a magyarországi visszafoglaló háború (1683 - 1699) egy jelentős szakaszában. A magyar kutatás ismerte már Villars leveleit és memoárját: Breicht József hivatkozott Villars memoárjára az 1941-ben megjelent hadtörténeti munkájában, több jelentős Villars-levél közlésre került az 1987-ben megjelent, Nagy László által szerkesztett Budától Belgrádig című dokumentumgyűjteményben, továbbá Tóth Ferenc nem rég egy eddig ismeretlen, Buda ostromáról informáló Villars-levelet/?/ fedezett fel. A tervezett előadás során a Villars-memoár néhány problémájára szeretnénk felhívni a figyelmet, továbbá néhány Villars-levél részletének ismertetésére kerül sor, melyek értékes információkat szolgáltathatnak a korabeli francia külpolitika kérdésköréhez.

Claude Louis Hector de Villars (1653—1734) is a well-known French general, who was Marshal General of France and pair of Louis XIV. The marquis was a famous French volunteer during the War of the Reoccupation of Hungary (1683—1699), in which he participated as the companion of Maximilian II Emanuel, Elector of Bavaria. The letters of Villars and his memoirs give an extremely detailed picture of the events of the year 1687, including the battle of Nagyharsány, and has been known for the Hungarian research since the first half of the twentieth century. József Breicht has already mentioned the memoirs in his military history work, published in 1941, and some of the letters were translated in the collection of documents entitled *Budától Belgrádig...* (ed.: László Nagy, Pécs, 1987.). Lately, Ferenc Tóth found in the Library of Körmend a letter which may have been written by the marquis of Villars in the year of the siege of Buda (1686). I would like to show some more research problems in connection with the memoirs of Villars and on the basis of the marshal's letters present some important information about the contemporary French policy.

12:00-12:15 vita / discussion / Diskussion

12:15-12:45 szünet / break / Pause

12:45-13:00 Horváth Hajnalka – ELTE Történettudományok Doktori Iskola / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Információ és kapcsolati háló. Csáky Ferenc felső-magyarországi főkapitány (1665-1670) kapcsolatai a köznemességgel

13:00-13:15 Módli Éva – ELTE Művelődéstörténeti Doktori Program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Toposzok és sztereotípiák - Egy 17. századi angol utazó gondolatai a magyarokról
A 17. században a Royal Society megbízásából az angol orvos, Edward Brown beutazta szinte egész Európát, így hazánkban, pontosabban a Magyar Királyság és a Hódoltság területén is járt. Utazási élményeit az 1673-ban, Londonban kiadott útleírásában örököltette meg. Feladata az volt, hogy megbízható információkat gyűjtsön és mutasson be országunkról, különös tekintettel az észak-magyarországi bányákra vonatkozóan. Kitűnő megfigyelőként és érdeklődő utazóként azonban nem csupán a bányákról, hanem a hazánkban szerzett élményeiről és tapasztalatairól is beszámolt. Az előadás azt mutatja be, hogy az angol utazót a kultúránkkal való találkozás

élménye, milyen Magyarország-kép és magyarságkép megfestésére ihlette, illetve hogy e kép kialakításában milyen, a korban közismert országunkkal kapcsolatos toposzok és sztereotípiák játszottak szerepet.

In the 17th century the English doctor called Edward Brown travelled across most of Europe, including the Kingdom of Hungary and the parts of Hungary under Ottoman rule, on behalf of the Royal Society. He wrote his experiences in a record of his travels, published in London in 1673. His task was to collect and present reliable data about our country, with particular attention to the mines in Northern Hungary. As he was an outstanding observer and a curious traveller he had not only written about the mines, but also about his adventures and experiences in Hungary. The paper is about describing what kind of an effect did the meeting of our culture have on the English traveller, how this affected his picture of Hungary and Hungarians. In addition, the question of which well-known topoi and stereotypes connected to our country had a role in the formation of his views will also be considered in this presentation.

Der englische Arzt, Edward Brown bereiste fast das ganze Europa im Auftrag des Royal Society, so war er auch in unserer Heimat, genauer auf dem Gebiet des Königreiches Ungarn und der Türkische Besetzung. Er verewigte seine Reiseerlebnisse in seiner Reisebeschreibung, die im Jahre 1673, in London ausgegeben wurde. Seine Aufgabe war zuverlässige Informationen von unserem Land zu sammeln und zu präsentieren, vor allem von den Bergwerken in Nordungarn. Als ausgezeichnete Beobachter und aufgeschlossene Reisender berichtete er nicht nur über die Bergwerke, sondern auch über die Erlebnisse und Erfahrungen, die er in unserer Heimat gewann. Der Vortrag präsentiert, dass das Erlebnis der Begegnung mit unserer Kultur den englischen Reisender zu welchem Ungarn-Bild und Ungarischbild inspirierte, und dass in diesem Bild die Topos und Stereotypen welche Rollen spielten, die in diesem Alter bekannt und mit unserem Land im Zusammenhang waren.

13:15-13:30 Szabó Tibor – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (angol / English / englisch)

Az Equivalent fogalmának eredetével és összegének meghatározásával kapcsolatos kérdések

Az 1707-es angol-skót Unió létrejötte óta megosztja mind a skót történészeket mind magát a skót társadalmat. Az Egyesülési Törvény egyik legvitatottabb pontja a XV. cikkely, melynek értelmében Anglia Equivalent-et, azaz kárpótlást biztosított Skóciának, amiért az angol adórendszer bevezetése után részt vállalt az angol államadósság fizetésében. Előadásomban az Equivalent fogalom eredetét vizsgálom, illetve azt, hogy milyen számítási módszereket alkalmaztak a pontos összeg meghatározásakor.

Some questions regarding the Equivalent: the origins and of the term and the calculations of the amount of money

The Anglo-Scottish Union has divided Scottish historians and Scottish society since it was created in 1707. One of the most controversial parts of the Articles of Union is the XV. Article, according to which England granted Scotland an Equivalent or in other words a compensation for contributing to the payment of the English national debt after the English tax system had been introduced in Scotland. This paper will focus on the origins of the term itself and also on what kind of methods were used to calculate and justify the exact amount.

13:30-13:45 Horváth Gyula – ELTE Közép- és koraújkori egyetemes történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

A báni méltóság a 18. században

A báni méltóság rövid története és jogkörének ismertetése után a 18. századi bánok pályafutásának elemzése, külön kitérve a báni cím megszerzése előtti horvátországi kapcsolatokra. Ez alapján néhány jellegzetesség megállapítása. Végül a bánok rokoni kapcsolathálózatának elemzése.

Description the short history and the authority of the ban dignity. Analysis of the career of the 18th century bans, and the relations with Croatia before the acquisition of ban title. Finding some characteristics of the 18th century bans. Finally, analysis the kinship networks of the bans.

13:45-14:00 Sebők Richárd – ELTE Gazdaság- és Társadalomtörténeti Doktori Program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (német / German / deutsch)

14:00-14:15 vita / discussion / Diskussion

14:15-14:30 szünet / break / Pause

Egyetemes történelem 1789-1945 szekció I. / World History between 1789 and 1945 I / Allgemeine Geschichte 1789-1945 I.

szekcióvezető / chair / Sektionsleiter: **Dr. Pál István** – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék / Eötvös Loránd University, Department of Modern and Contemporary World History / Eötvös-Loránd-Universität, Lehrstuhl für Neuere und Neueste Geschichte

14:30-14:45 Szabó-Zsoldos Gábor – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (angol / English / englisch)

The Third Earl Grey's South African Federal Scheme - Related to the Country in the Vicinity of the Lake Ngami

During the second half of the 19th century several conceptions were elaborated by the Colonial Office in order to the federal transformation of Southern Africa. This lecture discusses mainly the third Earl Grey's South African federal schemes with a special emphasis on his plan regarded to the Lake Ngami by which the main features of Earl Grey's South African colonial conception and point of view can be well demonstrated.

A brit Gyarmatügyi Minisztérium számos koncepciót dolgozott ki a 19. század második felében Afrika déli részének föderális alapon való átalakítására vonatkozóan. Előadásom elsősorban Lord Henry George Grey dél-afrikai föderális terveivel foglalkozik, különös tekintettel az Ngami tó körüli területeket érintő koncepciójával, amelyen keresztül Earl Grey gyarmatokkal kapcsolatos felfogása és sajátos nézőpontja jól bemutatható.

14:45-15:00 Bodor Mária – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (magyar / Hungarian / ungarisch)

A dekabrista felkelés hivatalos cári közleményei és az itáliai államok

Előadásomban forrás- és dokumentumgyűjtemények alapján mutatom be a Szentpétervárott 1825. december 14-én lezajlott dekabrista felkelésről szóló hivatalos cári közleményeket. Előzményként kitérek I. Sándor manifesztumára (1820. március 20.), Konsztantyin nagyherceg lemondó nyilatkozatára és a Szenátus téren lezajlott eseményekre. A dekabrista felkelés a korabeli orosz diplomáciában többféleképpen jelent meg. Először kisebbiteni akarták jelentőségét, majd „szélesebb” összeesküvésről beszéltek és a nyugat-európai forradalmi hullámmal állították egy vonalba.

Official tsarist Instruments of the Decembrist uprising in the diplomatic intercourse and the Italic states

The official tsarist announcements about Decembrist rebellion, that took place on the 14th of December 1825 in Saint-Petersbourg, have been presented based on a collection of source and documents. First of all I also touched upon the proclamation of Alexander I., then on the deed of abdication by Grand Duke Konstantyn and finally on the events which took place on Senat Square. The Decembrist uprising was reported in different ways in Russian Diplomacy of those days. Its significance was underrated and depreciated first, but later on it was labelled as a broader conspiracy and it was compared with the great West European revolutionary evolution. Czar Nicholas was trying to convince foreign public about this uprising being nothing but direct continuation of Western events that made a proposal on syntonetic and concerted actions in the fight against revolutionary perils.

15:00-15:15 Juhász Balázs – ELTE Új- és jelenkori egyetemes történeti doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Gondolatok egy tudatos (?) kultúrpolitika nyomában: a két világháború közötti olasz–magyar katonai kapcsolatok kulturális vetülete

A két világháború között a magyar külpolitika potenciális szövetségesként tekintett Olaszországra, és a politikai akarat erősebbre fűzte a szálakat a két ország irodalmi és tudományos élete között. Ebben a közeledésben pedig nagy szerepet kapott a propaganda. Az állami propaganda szervezéséért felelős hivatalok jórészt az első világháború során alakultak meg, és sok esetben a katonaság irányítása alatt álltak. Habár a háborút követően az állam visszaszerezte a hadsereg által elbitorolt jogokat, viszont mind az olasz, mind a magyar hadsereg vezetése felismerte a kultúra és a tudomány befolyásolásának a jelentőségét. Jelen előadás célja, hogy megvizsgálja a két hadsereg kulturális kapcsolatait, és, hogy ezek mögött volt-e bármiféle tudatos szervező tevékenység, illetve ez mennyiben volt eredményes.

15:15-15:30 Gayer Veronika – ELTE Művelődéstörténeti Doktori Program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

A csehszlovákiai magyar pártok Kultúrreferátusa 1918-1938

Az előadás a két világháború közötti Csehszlovákiában zajló magyar kulturális önszerveződés lehetőségeit igyekszik feltárni a kisebbségi pártok által működtetett Kultúrreferátus példáján keresztül. Elsőként az intézmény vezetésével megbízott Sziklay Ferenc hagyatéka kerül bemutatásra, amelynek segítségével a Kultúrreferátus feladatköre is rekonstruálható. Ezután a csehszlovákiai magyar pártok és Magyarország viszonyának elemzése következik, mivel a referátust a Magyarországról illegálisan érkező támogatásokból finanszírozták, s ez működését is sokban befolyásolta.

Az előadás második részében a Kultúrreferátus szervezeti kiépülésének és kapcsolatrendszerének összefüggése kerül előtérbe, mellyel párhuzamosan a legtöbb kisebbségi önszerveződésben megfigyelhető tendencia is vizsgálható: a többségi társadalommal való kapcsolat, a kisebbségi identitás kialakulása és az anyaországhoz való visszatérés vágyképe, a kulturális központ hiánya stb. A Kassai Kultúrreferátus a magyar kisebbségi kultúra szervezeti összefogásának egy kísérlete volt, amely nem utolsósorban a magyar kisebbségi pártpolitika következtében vallott kudarcot. Az előadásban mindenképp a mikrotörténeti megközelítés dominál.

Hungarian Cultural Office in Interwar Czechoslovakia

The lecture is intended to examine the possibilities of Hungarian self-organisation in interwar Czechoslovakia through the documents of a Cultural Office organised by Hungarian minority parties. Main sources of research have been found in the legacy of Ferenc Sziklay, Hungarian cultural rapporteur who was director of the Cultural Office and whose official correspondence is suitable to determine the functions of the

institution. First of all is analysed the relationship between Hungary's foreign policy and Hungarian minority parties as the operation of the Office was influenced by financial supports arriving illegally from Hungary.

The second part of the lecture is focused on the evolvement of institutional building and organisational development of the Cultural Office. With the help of its documentation several key issues concerning minority self-organisation can be investigated such as majority-minority interrelations, formation of minority identity and desire to return to motherland, lack of a minority cultural center etc. The Hungarian Cultural Office was a promising experiment of organisational collaboration with the aim of protecting Hungarian culture in Czechoslovakia, failed due to opposition politics of Hungarian minority parties. The lecturer uses a micro-historical approach.

15:30-15:45 Egeresi Zoltán – Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok Doktori Iskola / Corvinus University of Budapest / Corvinus-Universität Budapest (magyar / Hungarian / ungarisch)

Az atatürki török nemzetépítés

Az I. világháború és a függetlenségi háború után hatalomra kerülő Musztafa Kemal Atatürk a modernizáció jegyében elindította török nemzetépítés folyamatát. Az oszmán birodalmi-islám vallási identitás helyébe a nemzeti török identitás léptetése nem volt könnyű feladat, s az atatürki modernizációs folyamat oly sok más aspektusához hasonlóan felülről, komoly állami támogatással történt. Az előadás ezt a folyamatot és különböző eszközeit kívánja bemutatni.

After finishing the WWI and the war of independence, the new leader, Mustafa Kemal Atatürk has launched a nation-building process as part of a larger modernization wave. Replacing the Ottoman-religious identity by a new, Turkish one was a complicated task for the new regime, and thus the active intervention of the State was ultimately needed. The lecture endeavours to present this process and its means.

15:45-16:00 Hajdufi Orsolya – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (magyar / Hungarian / ungarisch)

Konfliktusok az ír függetlenségi mozgalom vezetésében 1919-1922 között

A történelem során a nagy horderejű kérdések egyszerre hozták össze és választották szét az érintett feleket. Az írek nemzeti önállóságukért folytatott küzdelme sem kivétel ez alól. Előadásomban arra szeretnék rávilágítani, hogyan állt egybe a nemzeti oldal több, különböző szervezet, csoportosulás összefogásával. A függetlenségi mozgalom egyik kiemelkedő alakjának személyes történetén keresztül mutatom be, milyen ellentétek okoztak belső feszültséget a nacionalisták körében. Valamint előadásom harmadik részében kitérek arra a nem várt fordulatra, mely végül a függetlenségi háborút követő polgárháborúhoz vezetett.

During history the important issues always brought people together and separated them at the same time. The Irish fight for their independence is neither an exception. In my lecture, I would like to introduce the process how the Irish nationalism was established by the collective work and power of several, different groups and organizations. Through the story of a prominent, nationalist leader I am going to emphasize the conflicts and the tension within the nationalist leadership. Furthermore, in the third part of my presentation, I am going to talk about an unexpected change which finally caused the civil war after the end of the war of independence in Ireland.

16:00-16:15 vita / discussion / Diskussion

16:15-16:30 szünet /break / Pause

Egyetemes történelem 1789-1945 szekció II. / World History between 1789 and 1945 II / Allgemeine Geschichte 1789-1945 II.

szekcióvezető / chair / Sektionsleiter: **Prof. Dr. Székely Gábor** – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történelmi Tanszék, ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola vezetője / Eötvös Loránd University, Department of Modern and Contemporary World History, Head of the Doctoral School of History / Eötvös-Loránd-Universität, Lehrstuhl für Neuere und Neueste Geschichte, Leiter der Doktorandenschule für Geschichtswissenschaft an der Universität

16:30-16:45 Fürj Orsolya – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (angol / English / englisch)

Sir Robert Gower magyarbarát tevékenysége a két világháború között

Sir Robert Gower a két világháború közötti időszakban a brit parlament magyarbarát képviselőcsoportjának vezetőjeként szerzett hírnevet Magyarországon. A magyar revíziós igények támogatása érdekében – amelynek háttérében magyar rokoni kapcsolat is állt – élénk lobbist tevékenységet folytatott a House of Commons-ban, többször is részt vett magyarországi tanulmányutakon, kapcsolatot tartott fenn a magyar politikai-diplomáciai szereplőkkel és aktív publikációs tevékenységet fejtett ki.

Sir Robert Gower and His Pro-Hungarian Policy in the Interwar Period

Sir Robert Gower was the head of the Central European Committee in the British Parliament in the interwar period. His aim was to call the British politicians' attention to the unfair treatment from which Hungary suffered after the Treaty of Trianon. Supporting the Hungarian revision campaign he pursued pro-Hungarian lobby in the House of Commons, travelled many times to Hungary, maintained connection with the Hungarian diplomatic body and published several essays about the Hungarian question.

16:45-17:00 Madarász Anita - ELTE Új- és jelenkori egyetemes történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

„Tetteket és ne szavakat” – brit női választójogi mozgalom (1908-1914)

A brit női választójogi mozgalom a 19. század folyamán képtelen volt kézzel fogható eredményeket felmutatni. Szükség volt egy katalizátorra, amely felgyorsította a politikai- és emberi mentalitás megváltozását e kérdésben – ez volt a világháború. De addig a pillanatig még sok idő telt el. 1908-tól ezek az évek lesznek azok, melyek során megszületik az erőszakos, kíméletlen női választójogi politika. Ez a tettlegességig fajuló konfrontációk és időleges enyhülések, látszatzmeggoldások időszaka volt.

In the 19th century the British women's suffrage movement couldn't produce obvious results. They needed a catalyst which accelerated the changes of political and human mentality in this issue – this was the First World War. Still up to that moment a lot of time had gone. The years following 1908 became those, during which the violent, rough women's suffrage policy was born. This was the period of extreme confrontations, temporary calms and results on the surface.

17:00-17:15 Cseh Dániel – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történelem Doktori Program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (angol / English / englisch)

A faji előítéletek politikája az Egyesült Államokban: Út az internálótáborokba

A politikai nyomásnak engedve 1942. február 19-én Franklin D. Roosevelt elnök engedélyezte a japán-amerikai közösség internálását. Az előadás a japán-amerikaiak ellen irányuló gyűlöletet elemzi, bizonyítva, hogy milyen mélyen gyökerezett az

amerikai történelemben. A japán közösség már jóval korábban elindult az internáló táborokba vezető úton, amikor a japán bevándorlókat alsóbbrendű fajként és nemkívánatos idegenekként kezelték és ezt a bánásmódot a japán-amerikaiak megörökölték.

The politics of racial prejudice in the United States: The road to the internment camps

On February 19, 1942 due to political pressure President Franklin D. Roosevelt authorized the internment of the Japanese-American community. The goal of the lecture is to analyze the hatred directed towards Japanese-Americans proving that it is much deeper rooted in American history. The Japanese community began its journey towards the internment camps much earlier, when the Japanese immigrants were treated as inferior and undesirable, and this type of treatment was later inherited by the Japanese-Americans.

17:15-17:30 Szakál Imre – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (magyar / Hungarian / ungarisch)

Gazdaság- vagy kisebbségpolitika? Az két világháború között végzett kárpátaljai telepítések nemzetiségpolitikai nézőpontja.

Podkarpatska Rus-ban is gyökeres fordulatokat hozott a hatalomváltás. A prágai kormányzat liberális, de a nemzeti érdekeket nem minden esetben figyelembe vevő politikája, mely leginkább a Köztársaság egységének megőrzésére törekedett, több olyan intézkedést szült, melyek intenzív, sok esetben negatív reakciót váltottak ki a terület közvéleményéből. Ilyen intézkedéssorozat volt a cseh, szlovák, illetve ruszin nemzetiségűek betelepítése magyar etnikai területre. Ezen intézkedések ugyan erősítették a Köztársaság egységét és elősegítették a központi vezetés hatékony irányítását, de a helyi kisebbségi és elsősorban magyar közösségek, ezt támadásnak, az etnikai terület megbontásának tekintették.

The change of power in Podkarpatska Rus led to radical turns. The liberal policy of the Prague's government that did not all cases pay attention to the national interest, which aimed at the conservation of his unit, took several measures that caused an intensive, negative reaction in the public opinion of the area in many cases. One of these was the colonization of Czech, Slovakian and Ruthenian nationalities to ethnically Hungarian territories. Though these measures strengthened the unity of the Republic and furthered the efficient control of the central management, the local minorities, especially the Hungarian community considered it as an offense and a way to disrupt their ethnic territory.

17:30-17:45 Faragó Gábor – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történelem Doktori Program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (német / German / deutsch)

Dolchstossprozess im Völkischen Beobachter

Az NSDAP kis lokális müncheni pártként a húszas évek elején leginkább a saját identitását és a biztos szavazóbázisának definiálásával volt elfoglalva, aminek az egyik legfőbb eleme a nacionalista kártya kijátszása volt. Ehhez a legnagyobb segítséget a mindenkinen fájó első világháborús vereség körülményeinek egyik legendáját feldolgozó müncheni dolchstsßprozess és a mellette futó médiakampány jelentette, aminek a VB-ben történő feldolgozása a regionális kereteken túl is ismertette ezt a politikai formációt. A csúsztatott kommunikáció, a megjelenések gyakorisága, a tudósítok ideológiai vitriolba oltott tolla mind egy logikusan felépített rendszer részei voltak, aminek a megfejtsése lesz az előadásom témája.

Die NSDAP war eine kleine lokale Partei in der Weimarer Republik, deren größte Aufgabe in den zwanziger Jahren nichts anderes war, als Ihre eigene Identifikation und die dazu gehörende Wählerbasis zu finden. Das nationalistische Argument war die

stärkste Karte in ihren Händen, und sie nutzten es eiskalt aus im Münchner Dolchstoßprozess, und die dazugehörige Medienkampagne im Völkischen Beobachter; dadurch wurde die politische Formation landesweit bekannt. Die Unterstellungen in seiner Kommunikation, die Häufigkeit der Veröffentlichung, die Art und Weise wie die Reporter über der Prozess geschrieben hatten, waren ein Teil eines logisch aufgebauten Systems, dessen Auslegung das Thema meines Vortrages sein wird.

17:45-18:00 Bene Krisztián – Pécsi Tudományegyetem Romanisztikai Intézet Francia Tanszék / University of Pécs / Universität Pécs (magyar / Hungarian / ungarisch)

A Vichy-rendszer rendvédelmi szerveinek együttműködése a német megszálló hatóságokkal

Franciaország története a második világháború évei alatt kevésbé ismert, ezen belül is rendkívül kevés ismeretanyag áll rendelkezésre a németekkel együttműködő francia kormányzat működéséről. Előadásomban a francia rendvédelmi szervek – különös tekintettel a Francia Milíciára, mely 1943 végétől gyakorlatilag maga volt a rendszer legfőbb védőbástyája – német megszálló hatóságokkal történő együttműködését szeretném bemutatni. Ezen belül két terület érdemel kiemelt figyelmet: az Ellenállás elleni küzdelem, illetve. a franciaországi zsidók deportálása.

The collaboration of the Vichy France's police forces with the German authorities of occupation

History of France during the years of the World War II is hardly known in Hungary and unfortunately the most important events concerning the activity of Vichy France who cooperated with the Germans are less known. In my exposé, I would like to demonstrate the collaboration of the French police forces (included the French Militia who had a very important role in the state defense for the end of 1943) with the German authorities of occupation. There are two principal topics in this domain: the fight against the French Resistance and the participation in the French Jews' deportation.

18:00-18:15 vita, lezárás / discussion and closing address / Diskussion und Abschluss

2012. II. 17. péntek / February 17, Friday / Freitag, 17. Februar

09:30-10:00 regisztráció / registration / Registration

XIX. századi magyar történelem szekció I. / 19th-century Hungarian History I / Geschichte Ungarns im 19. Jahrhundert

szekcióvezető / chair: **Dr. Erdődy Gábor** – ELTE Új- és Jelenkori Magyar Történelmi Tanszék / Eötvös Loránd University, Department of Modern and Contemporary Hungarian History / Eötvös-Loránd-Universität, Lehrstuhl für Neuere und Neueste Ungarische Geschichte

10:00-10:15 Döbör András – Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar (adjunktus); Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Szeged and University of Debrecen / Universität Szeged und Universität Debrecen (magyar / Hungarian / ungarisch)

A magyar nyelv ügye a Jelenkorban - Széchenyi István politikai programjának szolgálatában

Előadásomban a Jelenkor című reformkori hírlap vizsgálatát szeretném bemutatni két szemszögből. Egyrészt: hogy mint médium, milyen szerepet játszott nemzeti nyelvünk, a magyar nyelvű oktatás, tudomány, valamint kultúra ápolásában és fejlesztésében. Másrészt: ez a nyilvánosan zajló diskurzus milyen szerepet játszott a nemzeti identitás megteremtésében, illetve Széchenyi István gróf civilizátori tevékenységében.

In my presentation, I would like to introduce the investigation of a news-sheet from the Reform Era, namely the *Jelenkor*, from two different viewpoints. First of all, it appears as a medium in the enrichment and development of our national language, the Hungarian education, science and culture. On the other hand, it was an openly ongoing discussion which had a significant role in the foundation of the national identity and the performance of earl István Széchenyi, who established and cultivated the Hungarian literacy.

10:15-10:30 Molnár Ferenc – ELTE Új- és jelenkori magyar történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

A munkácsi görög katolikus püspökség és a ruszin nemzeti fejlődés, 1849–1850

A világosi fegyverletétel után a munkácsi görög katolikus püspökség Ungváron üléselő ruszin főpapságának támogatnia kellett a bécsi kormányzat legitimációját, illetve együtt kellett működnie Adolf Dobránszky osztrákbarát ruszin körével. Előadásunk során a munkácsi püspökség görög katolikus főpapságának 1849–1850 közötti, ruszin nemzeti fejlődésben betöltött szerepe kerül bemutatásra.

The Greek Catholic Diocese of Munkács and the Rusyn National Development, 1849–1850

After the surrender of the Hungarian army at Világos, the Ungvár-centred pro-Hungarian Rusyn hierarchy of the Greek Catholic Diocese of Munkács had to support the legitimacy of the government of Vienna and cooperate with the pro-Austrian Adolf Dobrianskii-led Rusyn circle. The aim of our lecture is to provide a general view on the role of the Greek Catholic hierarchy of the Diocese of Munkács in the Rusyn national development between 1849–1850.

10:30-10:45 Kohut Sára – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (magyar / Hungarian / ungarisch)

A dohány, mint politikai tényező Magyarországon 1670 és 1850 között

Az osztrák dohányjövédék, azaz az Appalto hatásai és magyarországi bevezetésének kormányzati szándéka ciklikusan visszatérő vitaalap a különböző jogi fórumokon, a sajtó hasábjain, valamint a korabeli memorandum-irodalomban. Primer források alapján előadásomban a téma komplex áttekintését tűztem ki célul, amelyben a gazdaságtörténeti összefüggések mellett főként a politikai kontextusok árnyalt elemzésére teszem a hangsúlyt.

Der Tabak, wie ein wirtschaftspolitischer Faktor in Ungarn zwischen 1670 und 1850

Die Auswirkungen des österreichischen Tabakgefälls, also des Appaltos und der Regierungsabsicht dessen Einführung in Ungarn gelten als zyklisch zurückkehrendes Diskussionsthema an den verschiedenen juristischen Foren, in den Kolumnen der Zeitungen, ferner in der derzeitigen Memorandumliteratur. Der Ziel meines Vortrags ist in erster Reihe der komplexe Durchschau des Themas auf Grund von Primärquellen. Ich werde den Akzent neben den wirtschaftsgeschichtlichen Zusammenhängen hauptsächlich auf die getönte Analyse von den politischen Kontexten legen.

10:45-11:00 Melkovics Tamás – ELTE Új- és jelenkori magyar történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

"Aki megkezdte - felét elvégezte a munkának" – Felsőbüki Nagy Pál szerepe a polgári átalakuláshoz vezető út

Felsőbüki Nagy Pált (1777-1857), aki követként öt országgyűlésen át képviselte Sopron vármegyét (1807, 1825-27, 1830, 1832-36, 1839-40), többek között Széchenyi István, Kossuth Lajos és Kölcsey Ferenc is saját (politikai) mesterének nevezett. Taktikai megfontolás, túlzás, vagy jogos és őszinte dicséret volt ez? Nagy Pál politikai gondolatvilága, vármegyei és országos szerepvállalása, valamint főként a XIX. század első felében igazolható irányadó tevékenysége segíthet számunkra e kérdés eldöntésében.

Sowohl István Széchenyi, als auch Lajos Kossuth und Ferenc Kölcsey haben Pál Nagy von Felsőbüki (1777-1857), der als Abgeordnete an fünf Landtagen (1807, 1825-27, 1830, 1832-36, 1839-40) das Komitat Ödenburg vertreten hatte, ihren eigenen politischen Lernmeister genannt. Ob das eine taktische Überlegung, Übertreibung, oder eine gerechteste und aufrichtige, ehrliche Anerkennung ist, kann entschieden werden, wenn die politische Gedankenwelt, und die Rollen, die Pál Nagy im Komitat und landesweit auf sich genommen hat, sowie seine in der ersten Hälfte der XIX. Jahrhundert nachweisbare maßgebende Tätigkeit gründlich betrachtet.

11:00-11:15 Czinege Szilvia – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (magyar / Hungarian / ungarisch)

Gróf Apponyi György a Magyar Udvari Kancellária élén

Gróf Apponyi György 1844. november végétől 1848 márciusáig irányította a kancelláriai ügyvitelt és igyekezett a kormány magyarországi reformpolitikáját végrehajtani, ami miatt nem volt népszerű politikus. A kancellár szerepvállalásából és helyzetéből több kérdés is adódik: mennyire állt az udvar befolyása alatt, mennyiben tudta érvényesíteni saját elképzeléseit, ehhez milyen eszközök álltak a rendelkezésére, sikeresek voltak-e az intézkedései. Előadásomban e kérdések megválaszolására törekszem.

Graf Georg Apponyi an der Spitze der Ungarischen Hofkanzlei

Graf Georg Apponyi hat den Geschäftsgang der Ungarischen Hofkanzlei vom November 1844 bis zum März 1848 geleitet und er hat sich bemüht die ungarische Reformpolitik der Regierung vollzuziehen, deswegen war er ein unbeliebter Politiker. Es bietet sich mehrere Fragen von der Rolle und Lage des Kanzlers: inwiefern hat er unter den Einfluss der Regierung gestanden, inwiefern konnte er seine Vorstellungen verwirklichen, was für Mittel haben dazu zu seiner Verfügung gestanden, ob seine Maßnahmen erfolgreich waren. In meinem Vortrag trachte ich nach der Antwort dieser Fragen.

11:15-11:30 vita / discussion / Diskussion

11:30-11:45 szünet / break / Pause

11:45-12:00 Vorzák Orsolya – Andrassy Egyetem (Budapest) / Andrassy University (Budapest) / Andrassy Gyula Deutschsprachige Universität (Budapest) (magyar / Hungarian / ungarisch)

Osztrák kulturális hatás a csíkszéki oktatásügyben és határőrségben (1764-1867)

A székelység körében ma az osztrák kultúrával kapcsolatosan általános nosztalgia és pozitív szemlélet érvényesül. A 18-19. században azonban a székelyek nem tekintettek szimpátiával az ideérkező osztrák katonai alakulatokra és a kötelező német nyelvű oktatás bevezetését sem fogadták lelkesedéssel. Egészében véve kettős, ellentmondásos viszony rekonstruálható a két kultúra találkozásánál, melynek hátterét és részleteit vizsgálom a csíkszéki oktatási intézmények és a határőrség fennmaradt levéltári anyagai alapján. Iskolai tankönyvek, helyi iskolai iratok és a határőrség iratainak elemzése mentén szeretnék rámutatni a két nép kapcsolatának identitásformáló elemeire és arra, hogy az ismertebb negatív hatások mellett, milyen közvetett és közvetlen pozitív hatásai voltak az osztrák kultúrának a csíki székelyeknél.

Österreichische kulturelle Wirkungen im Unterrichtswesen und im Grenzschutzwesen des Csíker Stuhls (1764-1867)

Vom Ende des 18. Jahrhunderts bis zum Ausgleich von 1867 scheint die zwiespältige Haltung der Siebenbürger Szekler gegenüber den Österreichern und den Deutschen immer deutlicher erkennbar zu sein. Die einzelnen Ursachen und Folgen dieser kulturgeschichtlichen Zwiespältigkeit möchte ich im Bereich des Unterrichtswesens und der Militärkultur des Csíker Stuhls zwischen 1764 und 1867 in meiner Dissertationsarbeit erkennen und beleuchten. Im Rahmen dieses Vortrages möchte ich mein Forschungsprojekt vorstellen und die bisherigen Teilergebnisse bekannt machen.

12:00-12:15 Millisits Máté – ELTE Művelődéstörténeti Doktori Program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Budapest Székesfővárosa, mint kegyúr a XIX. század végi és templomépítéseknel

A középkori és a újkori Európában a római katolikus részén a kegyúr (lat. patronus) alatt azt személyt vagy szervezet értették, aki területén templomot vagy kolostort alapított, épített és tartott fenn. A kegyurasággal öröklődő köteleességek és jogok jártak. Az ország legfőbb kegyura a király volt. Már 1092-ben a szabolcsi nemzeti zsinat elrendelte, hogy „aki templomot épített és nem adja meg az egyháznak az ígért javakat, annak ügyében ítéljen a püspök, ha pedig ellenszegül és verekszik, a királyi bíróság”. - Az 1873-ban Pest, Buda, Óbuda egyesítésével létrejött új főváros, Budapest a XIX. század végén több új plébánia megszervezésében és plébániatemplom felépítésében vállalt szerepet. A konferencián elhangzó előadás azt vizsgálja, hogy világvárossá fejlődő Budapest költségvetésében, milyen szerepet játszottak a kegyúri köteleességből eredő templomépítések.

In the Roman Catholic part of the medieval and modern Europe, the patron (in Latin patronus) was understood as a person or body by whom a church or monastery was founded, built and maintained. The advowson (patronage) was connected to inherited rights and duties. The king was the main patron (advowee) of the country. As early as in 1092, the national council of Szabolcs county decreed that "he who built a temple and the church and does not provide the promised goods, be judged by the bishop and if he resists or fights, by the royal court." Budapest, the new capital city, established in 1873 with the combination of Pest, Buda and Óbuda, took role in organising several parishes and erecting new parish churches, already at the end of the nineteenth century. The presentation to be spoken at the conference examines the role played by of the church constructions originating from the patronage (advowson) in the budget of Budapest, a city growing to be a metropolis.

12:15-12:30 Lendvai Tamás - Pécsi Tudományegyetem Interdiszciplináris Doktori Iskola / University of Pécs / Universität Pécs (magyar / Hungarian / ungarisch)

A liberalizmus kritikai megjelenése, és ennek fejlődése a Magyar Sion katolikus lapban (1863 - 1904)

A polgári átalakulás liberális környezetében a Magyar Katolikus Egyháznak is újra kellett gondolnia, és ismét meg kellett határozni társadalmi szerepkörét. Ennek első lépéseként jelent meg az új típusú eszmerendszerek, és az ezekből testet öltő államformák, valamint a gyakorlati vívmányok kritikai megközelítése. A katolikus egyház elsősorban a sajtó eszközeivel élt, számos napi, heti és havilap lehetőségeit használta ki nézeteinek kifejtésére. Jelen esetben az Új Magyar Sion egyháztörténeti havilapban közölt, a liberalizmus eszmei és gyakorlati vívmányait ért kritikákat kívánjuk ismertetni.

The Hungarian Catholic Church needed to redefine its social status and function in the milieu of liberal civil metamorphosis. Therefore the Church came up with new conceptions, - of which new forms of state were born – and criticism of the practical achievements. The Church used the press – daily, weekly and monthly papers - to set forth its opinion. This time we would like to review the criticism of the liberal belief and its practical achievements communicated in a monthly paper for spiritual history called Új Magyar Sion.

12:30-12:45 Kecskeméti Gábor – ELTE Ruzsisztikai Doktori Program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (német / German / deutsch)

Das Russen- und Russlandbild in Ungarn während des 19. Jahrhunderts

In meinem Vortrag möchte ich kurz nachzeichnen, was für ein Bild im allgemeinen Bewusstsein der ungarischen Gesellschaft über die Russen und Russland in dem 19. Jahrhundert lebte. Ich werde auch auf die Frage der Russophobie, beziehungsweise Stereotypen eingehen, und versuche diese zu definieren. Während der Präsentation werden auch die hier passenden, zeitgenössischen Karikaturen auftauchen.

Az orosz- és Oroszország-kép a 19. századi Magyarországon

Előadásomban röviden fel kívánom vázolni, hogy milyen kép élt a társadalom köztudatában az oroszokról és Oroszországról a 19. század folyamán. Ki fogok térni a ruszofóbia, illetve a sztereotípiák kérdésére is, s megpróbálom ezeket definiálni. Az előadás során a témához passzoló korabeli karikatúrák is fel fognak bukkani.

12:45-13:00 vita / discussion / Diskussion

13:00-13:30 szünet / break / Pause

XIX. századi magyar történelem szekció II. / 19th-century Hungarian History II / Geschichte Ungarns im 19. Jahrhundert II.

szekcióvezető / chair / Sektionsleiter: **Dr. ifj. Bertényi Iván** – ELTE

Művelődéstörténeti Tanszék / Eötvös Loránd University, Department of Cultural History / Eötvös-Loránd-Universität, Lehrstuhl für Kulturgeschichte

13:30-13:45 Csibi Norbert – Pécsi Tudományegyetem Interdiszciplináris Doktori Iskola / University of Pécs / Universität Pécs (magyar / Hungarian / ungarisch)

Közművelődési kérdések a magyarországi katolikus nagygyűléseken a 19-20. század fordulóján

A 19. és a 20. század fordulóján – külföldi minták alapján – Magyarországon is rendszeressé váltak a katolikus szervezésű nagygyűlések. Ezeken minden esetben napirendre kerültek a közművelődés kérdései is. A liberális és szocialista ideológiákkal versenyre kelve a magyar katolikus egyház is igyekezett hosszú távú művelődési stratégiát kialakítani, elsősorban az oktatás, a sajtóügy és az egyesületi élet területén. Az álláspontok kialakításában és az irányok meghatározásában fontos szerep jutott a nagygyűléseknek is. Ennek bemutatása előadásom tárgya.

Questions of the Public Civilization at the Catholic Congresses in Hungary at the end of the 19th and at the beginning of the 20th century.

At the end of the 19th and at the beginning of the 20th century – by analogies with foreign examples – the congresses organised by the Catholics became regular. On these events the questions of the public civilisation were always items of the agenda. The Hungarian Catholic Church aimed to create a long term strategy mainly on the field of education, press and in the life of associations. On these fields it had to compete with the socialist and liberal ideologies. The Catholic Congresses had important role to define the Church's policy and principles on them. In my paper I would like to present this.

Bildungs- und Kulturfragen in den katholischen Versammlungen in Ungarn um die Jahrhundertwende vom 19. zum 20. Jahrhundert

Um die Jahrhundertwende vom 19. zum 20. Jahrhundert wurden die durch die katholische Kirche organisierten Versammlungen in Ungarn anhand ausländischer Beispiele regelmäßig. In diesen Versammlungen wurden Bildungs- und Kulturfragen jedes Mal auf die Tagesordnung gesetzt. In Konkurrenz mit den liberalen und sozialistischen Ideologien versuchte die ungarische katholische Kirche eine langfristige Kulturstrategie festzulegen, vor allem im Bereich der Bildung, des Pressewesens und des Vereinslebens. Bei der Bestimmung der Standpunkte und der Richtungen spielten die Versammlungen eine wichtige Rolle. Die Darstellung dieser Rolle ist der Gegenstand meines Vortrags.

13:45-14:00

Péter Edit - Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Politika- Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Kar, Újságíró Tanszék, Hungarológia Doktori Iskola (Kolozsvár) / Babeş-Bolyai University (Cluj-Napoca) / Babeş-Bolyai Universität (Cluj-Napoca) (magyar / Hungarian / ungarisch)

Az erdélyi sajtó intézményesülése a 19. század második felében

Az erdélyi sajtó intézményesítését vizsgálom a dualizmus korában. Valójában ez a témakör nem tárgyalható anélkül, hogy ne néznénk meg az Erdély/vidék, Budapest/főváros szembeállítást, amely végigvonul a század második felén. Dolgozatom első részében ezt a kettőséget figyelem az erdélyi lapok szemszögéből. Majd a második részben az erdélyi sajtó intézményesülésének törekvéseit és történetiségét vázoló, továbbgondolva és reflektálva a vidék vs. főváros problémakörre.

The institutionalization of the transylvanian press in the second half of the 19th century

I am examining the institutionalization of the transylvanian press in the second half of the 19th century. In fact, this topic cannot be discussed without looking first at the Transylvania/ rural, Budapest / capital opposition, which runs through the second half of the century. In the first part of my thesis my attention goes to this duality from the perspective of the Transylvanian sheets. Then in the second part I outline the mainstreaming efforts and the history of the Transylvanian Press, reflecting on rural versus capital issue.

14:00-14:15

Csik Tamás – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történelmi Tanszék / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

A dualizmus egy "elfelejtett" konfliktusa. Az "osztrák belpolitika" és a dualista rendszer a 20. század első éveiben

A magyar nyelvű előadással egy olyan területére kívánok rávilágítani dualizmus kori történelmünknek, melyre eddig meglehetősen kevés figyelmet szentelt a magyar történettudomány. Habár a kiegyezési törvény(ek) teljes belső autonómiát biztosítottak a Monarchia mindkét felének, valójában azonban – erre a kutatás már régóta

rámutatott, és a kortársak előtt is ismert volt – mind az uralkodóház, mind az osztrák belpolitika befolyásolta a hazai politikai életet. A Lajtántúl, Magyarországot is szorosan érintő, politikai viszonyait igyekszem felvázolni Thallóczy Lajos egy 1909-es hangulatjelentése alapján. Ezzel együtt vizsgálom, hogy miként reagálhattak a magyar politikai élet meghatározó szereplői ezekre a jelenségekre. Az előadás egy részletesebb kutatás kezdőpontját rögzíti.

A „forgotten” conflict of dualism. The „Austrian internal affairs” and the dualisticsystem in the early years of the 20th century.

I would like to reflect with the lecture delivered in Hungarian on such a field of Hungarian history during the years of dualism, to which Hungarian researchers have paid only few attention. Although the compromise of 1867 law(s) guaranteed a full inside autonomy for the both side of the Monarchy, but in fact both the dynasty and Austrian internal policy – as research has already pointed out, and contemporaries also knew it – influenced domestic internal affairs. I try to show the political relations concerned Hungary of Cisleithania (the whole territory of the Austro-Hungarian Monarchy except for the Countries of the Hungarian Holy Crown) on the basis of Lajos Thallóczy's mood report from 1909. At the same time I will study the ways how the important factors of Hungarian political life might have reflected on these events. The lecture records the zero point of a more detailed research.

Ein „vergessener” Konflikt des Dualismus. Die „österreichische Innenpolitik” und das dualistische System in den ersten Jahren des 20sten Jahrhunderts.

Ich will auf ein solches Gebiet der ungarischen Geschichte in den Jahren des Dualismus reflektieren, dem die ungarische Forschung eine Beachtung kaum geschenkt haben. Obwohl die Ausgleichgesetz(e) die ganze innere Autonomie für beide Staaten der Monarchie sicherten, beeinflussten sowohl die Dynastie als die österreichische Innenpolitik – als haben die Forschungen das herausgestellt, und die Mitwelt auch wußten – auf das heimische (ungarische) politische Leben. Ich versuche die Ungarn beziehende politische Verhältnisse von Cisleithanien auf Grund eines Stimmungsberichtes (1909) von Lajos Thallóczy aufzuführen. Gleichzeitig werde ich analysieren, wie die wichtige Personen des ungarischen politischen Lebens auf diese Erscheinungen reagierten hätten. Die Vorlesung setzt den Anfangspunkt einer ausführlicheren Forschung.

14:15-14:30 Vadas András – ELTE Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történeti Tanszék / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (angol / English / english)

Eseménytől intézményig - az 1880. évi földrengések emlékezete

A „katasztrófatörténet” egy, a hazai történettudományban kevésbé reprezentált kutatási irány. A környezettörténethez kapcsolódó terület a természeti események társadalomtudományi szempontú elemzését tekinti feladatának: kevésbé magát az eseményt, mint azok kulturális-politikai hatásait igyekszik megragadni. A tudományterület adta hazai kutatási potenciált elsősorban az 1880. évi zágrábi földrengések visszhangján keresztül igyekszem elemezni. Az 1880. november 9-i, több halálos áldozattal járó és jelentős károkat okozó rengés eseménytörténetének rövid bemutatása után három területre szeretnék nagyobb hangsúlyt fektetni, a politikai reakciókra, a sajtóvisszhangra és a tudományos emlékezetre.

From event to establishment - the memory of the earthquakes of 1880

Disaster studies in Hungarian historiography is a slightly underrepresented field of research. The field is highly influenced by environmental historical scholarship and aims primarily the analysis of natural events from a social scientific point of view and focuses rather on the cultural-political effects of them. I would like to show the potential of this field of study through the example of the 1880 earthquake of Zagreb. On 9 November 1880 a major earthquake struck the city that took both human victims

and caused major destruction in wealth. After the brief analysis of the event itself the paper focuses on three aspects of it: the political reactions, the reflection of the event in the press and its scientific memory.

14:30-14:45 vita / discussion / Diskussion

14:45-15:00 szünet / break / Pause

1945 utáni egyetemes történelem szekció / World History after 1945 / Zeitgeschichte nach 1945

szekcióvezető / chair / Sektionsleiter: **Dr. Maruzsa Zoltán** – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történelmi Tanszék / Eötvös Loránd University, Department of Modern and Contemporary World History / Eötvös-Loránd-Universität, Lehrstuhl für Neuere und Neueste Geschichte

15:00-15:15 Eva Posch – Grazi Egyetem / University of Graz / Karl Franzens Universität (Graz) (angol / English / englisch)

Touristic Historiography between Nation Building, Destination Branding, and Staged Authenticity

Narrations of history employed in touristic materials have to be seen as a phenomenon emerging in a conceptual triangle of nation building, destination branding and (staged) authenticity; they are shaped and selected according to these requirements and can therefore be seen as a text type of its own. The analysis of sample texts from East Central and Southeast European countries show that, on a meta-level, they contribute to the negotiation of space, identities and histories in the countries of the New Europe.

Turisztikai historiográfia a nemzetépítés, az úticél-népszerűsítés és a reklámozott eredetiség hármasszögében

A turisztikai anyagokban alkalmazott történelmi narratívák olyan jelenségnek tekinthetők, amely a nemzetépítésnek, az úticélok népszerűsítésének és az eredetiség hangsúlyozásának konceptuális hármasszögében helyezkedik el. E narratívákat úgy alakítják, hogy e követelményeknek megfeleljenek, így külön szövegtípusnak tekinthetők. Előadásomban közép-kelet- és délkelet-európai szövegek elemzésével mutatom be, hogy e narratívák hogyan járulnak hozzá a tér, az egyéni identitások és történelmek diskurzusához az új Európa országaiban.

15:15-15:30 Maria Bianca Fanta – Andrassy Egyetem (Budapest) / Andrassy University (Budapest) / Andrassy Gyula Deutschsprachige Universität (Budapest) (német / German / deutsch)

A toll munkásai – újságírók a kommunista pártmédiában Ausztriában és a szovjet megszállási zónában/NDK-ban. Ideológiai és szakmai identitásuk elemzése

A tervezett kutatómunka annak a kérdésnek jár utána, hogyan ábrázolható az osztrák és a szovjet megszállási zónában lévő, illetve NDK-s kommunista pártorgánumnál dolgozó újságírók szakmai, politikai és személyes identitása. Egy 1945 és 1956 közötti időszakban megjelent osztrák és keletnémet pártújság összehasonlítása alapján a két országban lévő különböző kommunista identitást igyekszünk kimutatni, melyek részben a hasonló és részben ellentétes (sajtó)politikai változásokkal konfrontálódtak. A fenti eredmények alapján második lépésben egyes újságírók pályáját követjük. Egy kutatási projektről van tulajdonképpen szó, amely a kommunizmus politikai és filozófiai-elméleti formáját is vizsgálja, és megvilágítja azon emberek élet- és pályamodelljét, akik támogatták ezt a politikai mozgalmat.

Die Arbeiter der Feder - Journalisten in kommunistischen Parteimedien in Österreich und der SBZ/DDR (1945-1956). Eine Analyse ihrer ideologischen und beruflichen Identität.

Die geplante Forschungsarbeit geht der Frage nach, wie sich die berufliche, politische und auch persönliche Identität von Journalisten, die bei kommunistischen Parteiorganen in Österreich und der SBZ bzw. DDR tätig gewesen sind, beschreiben lässt. Der Vergleich einer österreichischen und einer ostdeutschen Parteizeitung für den Zeitraum 1945 bis 1956 soll die verschiedenen Identitäten des Kommunismus innerhalb dieser Länder, die mit teils gleichartigen und teils diametralen (presse-)politischen Veränderungen konfrontiert waren, herausarbeiten. Anhand dieser Ergebnisse wird in einem zweiten Schritt die Spur einzelner Journalisten weiterverfolgt. Es handelt sich um ein Forschungsprojekt, das sowohl die politische und philosophisch-theoretische Gestalt des Kommunismus untersucht als auch die Lebens- und Berufsmodelle jener Menschen ausleuchtet, die diese politische Bewegung mitgetragen haben.

15:30-15:45 Roman Jankowski – Közép-Európai Egyetem, Történelem Tanszék (Budapest) / Central European University, Department of History (Budapest) / Zentraleuropäische Universität, Lehrstuhl für Geschichte (Budapest) (angol / English / englisch)

Censorship and the Press During the Period of the People's Republic of Poland

During the People's Republic of Poland, the aim of the Polish communist government was to control all aspects of society. Communist ideals were enforced in books and publications; censorship was introduced on all published materials. *Trybuna Ludu* (People's Tribune), the largest daily newspaper in communist Poland, was the main official media outlet of the Polish United Workers' Party. *Tygodnik Powszechny*, a Roman Catholic weekly magazine focusing on social and cultural issues, was considered, in the time of the People's Republic of Poland, the only magazine, which, to some extent (determined by censorship), could contain views critical of the communist authorities. The aim of this presentation is to outline the history of censorship and the press alongside the history of the People's Republic of Poland.

Cenzúra és sajtó a Lengyel Népköztársaságban

A Lengyel Népköztársaság fennállásának idején a lengyel kommunista kormányzat célja az volt, hogy a társadalom minden szegmensét ellenőrizze. A kommunista ideálokat könyveken és más kiadványokon keresztül terjesztették, a cenzúrát pedig minden kiadványra alkalmazták. A *Trybuna Ludu*, a kommunista Lengyelország legnagyobb napilapja volt a Lengyel Egyesült Munkáspárt legfőbb hivatalos kiadványa. Egy, a társadalmi és kulturális ügyekre koncentráló római katolikus hetilapot, a *Tygodnik Powszechny*t tartották az egyetlen olyan magazinnak, amely (a cenzúra függvényében) korlátozottan ugyan, de a kommunista hatalommal szemben kritikus nézeteket tartalmazhatott. Az előadás célja a cenzúra és a sajtó történetének körvonalazása a Lengyel Népköztársaság történetén keresztül.

15:45-16:00 Dragan Batancev – Közép-Európai Egyetem, Történelem Tanszék (Budapest) / Central European University, Department of History (Budapest) / Zentraleuropäische Universität, Lehrstuhl für Geschichte (Budapest) (angol / English / englisch)

Film Censorship in Tito's Yugoslavia

After World War II in Yugoslavia two forms of film censorship existed side by side, one unofficial led by Josip Broz Tito himself, and the other official based on the activity of the Federal Committee for Review of Films, which consisted of secret police officers and prominent artists, mostly writers. While Tito was interested in the cinematic promotion of people's freedom fight in the war in addition to his private obsession with the commercial Hollywood films, censors from the Committee were often more rigid and their standards often shifted between conspiracy theories

regarding the „damaging” Western influence and neglecting of truly subversive projects such as the Black Wave.

Filmcenzúra a titói Jugoszláviában

A II. világháború utáni Jugoszláviában a filmcenzúra két típusa létezett egymás mellett: egy félhivatalos cenzúra Joszip Broz Tito irányításával, valamint egy hivatalos, amely a titkosrendőrség alkalmazottaiból és jeles művészekből, főleg írókból álló, a filmek felülvizsgálatára szakosodott szövetségi bizottság tevékenységén alapult. Míg Titót a hollywoodi filmek iránti személyes rajongásán túl a háború alatti szabadságharc filmes promóciója érdekelte, a bizottság cenzorai sok esetben szigorúbbak voltak, és ítéletük gyakran ingadozott: hol kártékony nyugati befolyásról szóló összeesküvés-elméleteket hangoztattak, hol pedig szabad utat engedtek olyan valóban bomlasztó üzenetű műveknek, mint az ún. fekete hullám termékei.

16:00-16:15 Petar Bagarić – Zágrábi Egyetem / University of Zagreb / Universität Zagreb (angol / English / englisch)

Croatian contribution to the Yugoslav-Hungarian border revision plans 1945-1946

In the paper the author presents the institution called State Commission for Border Delimitation of Federal State/People's Republic of Croatia, active in 1945-1947. He analyzes the profile of the Commission personnel along with their place in the Croatian academic elite. The emphasis is on the work Commission conducted to prepare the revision of the Yugoslav-Hungarian border at the Paris Peace Conference and the outcome of those endeavours. An overview of the territories included in border revision plans is provided.

Horvát részvétel a jugoszláv-magyar határrevíziós tervek megalkotásában, 1945-1946

A szerző előadásában az 1945 és 1947 között működő, a határok megállapítására létrehozott horvát állami bizottság tevékenységét vizsgálja. A bizottság tagjainak személyi profilját és a horvát tudományos elitben betöltött szerepét elemzi. A szerző hangsúlyosan tárgyalja a jugoszláv-magyar határ párizsi békekonferencián való revíziója előkészítését, és ezen erőfeszítések kimenetelét. Emellett áttekintést is ad azokról a területekről, amelyek a határrevíziós tervekben szerepeltek.

16:15-16:30 Krajczár Melinda – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (angol / English / englisch)

The U.S. Congress and Presidential War Powers, 1945-1973

After World War II, the United States emerged as a global power facing new challenges driven by a new superpower logic at new strategic theaters. Both the Congress and the executive had to adapt to the situation in making U.S. foreign policy. The presentation aims to describe the changing relationship of these two institutions from the onset of the Cold War to the Congressional approval of the War Powers Resolution in 1973. Analysis will be based on the decisions on intervention in Korea, Dien Bien Phu, and the Tonkin Gulf.

A második világháború után az Egyesült Államok, immár az egész világra kiterjedő stratégiai érdekeltségeinek köszönhetően új kihívásokkal szembesült. A külpolitikai döntéshozatal egész mechanizmusának, így a Kongresszusnak és a kormánzatnak is alkalmazkodnia kellett a megváltozott körülményekhez. Az előadás célja e két intézmény változó viszonyának bemutatása a hidegháború kezdete és az ún. háborús felhatalmazási törvény elfogadása közötti időszakban. Az elemzés gerincét a koreai, a Dien Bien Phu-i és a tonkini incidenst követő katonai beavatkozásról szóló döntések képezik.

16:30-16:45 vita / discussion / Diskussion

16:45-17:00 szünet / break / Pause

17:00-17:15 Eszterhai Viktor – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (angol / English / englisch)

A konfuciánus hagyományok a Kínai Kommunista Párt döntéshozatali mechanizmusában

Az 1949-ben hatalomra került Kínai Kommunista Párt Kína teljes megújulását hirdette meg, elfordulva az ország évezredes hagyományaitól. A múlttól való elszakadás nehézségeit tükrözik a Párt döntéshozatali mechanizmusában sajátosan megjelenő konfuciánus eszmények, jelezve a keleti társadalmak intézményi struktúrájának erős útfüggőségét.

Confucian Traditions Versus Modern Decision Making in the Chinese Communist Party

The Chinese Communist Party, having come into power in 1949, embarked on a reinvention of the country, thus turning away from thousand years of traditions. The difficulties of breaking with the past are apparent from the Confucian ideologies applied in the Party's decision-making mechanism, which reflect the strong path-dependence of the institutional structures of Eastern societies.

17:15-17:30 Horváth Dóra – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Nemzetépítés Ausztriában

Előadásomban az osztrák állam II. világháborút követő nemzetépítő tevékenységéről szeretnék beszélni. Elsősorban azokra az eszközökre koncentrálok, melyeket az állam alkalmazott annak érdekében, hogy megalkossa a Második Köztársaság *osztrák nemzetét*. Fontos hangsúlyozni, hogy ez nem pusztán belső szükségszerűség volt, sokkal inkább külső kényszer, a megszállás megszüntetése érdekében történt. Szeretném megvizsgálni, hogy ebben a folyamatban milyen szerepet játszott a múlt befogadása vagy kizárása. Ezen túl az is érdekes kérdés, hogy mindez milyen hatással volt magukra az osztrákokra.

Nation-building in Austria

In my presentation i would like to speak about the nation-building actions in Austria after the Second WW. I would like to analyze the instruments of the official politics to build the nation in the new dawning country. It is important to highlight that the need for a nation was driven rather by external elements than by inner ones. I would like to see what kind of role the past played here as well as the results and effects of this policy on Austrian people.

17:30-17:45 Forró Lajos – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (magyar / Hungarian / ungarisch)

Egy népirtás dokumentálása. Jugoszláv partizán iratok 1944-45-ben

Az 1944/45-ös magyarok elleni délvidéki atrocitások kutatása a 90-es évek elején kezdődött. A központi levéltárak kutatására a közelmúltig nem volt lehetőség, mégis számos helytörténeti munka látott napvilágot, amelyek főleg a szemtanúk visszaemlékezéseiből táplálkoztak. A Vajdasági Levéltár iratainak kutathatóvá válásával lehetőség nyílt az adatok, áldozatok számának pontosítására, összehasonlítására. Magyarkanizsa, Martonos, Oromhegyes és Adorján helytörténeti kutatásait hasonlítottam össze a Vajdasági Levéltár anyagaival. A Vajdasági Levéltár 183-as számú fondja 549 dobozból, valamint 24 doboz rendezetlen iratból, illetve 79 könyvből áll. Ezen iratok összessége 82.5 iratfolyóméter, melyek átvizsgálása a

kutatók részéről nem fejeződött be. A további kutatások során új nevek, adatok kerülhetnek elő.

The atrocities against the 1944/45 Hungarians in Vojvodina started in the 90s. There were no possibilities to do researches in the Central Archives, nevertheless numerous works on local history came to light that were mostly based on the stories of the witnesses. The opportunity to look into the documents of the Vojvodian Archives made it possible to state the data precisely and to compare them. In the documents of the Vojvodian Archives there are many uncorrect personal names, mixed place names. It needed precise and thorough research to make the documents useful for the science of history. I compare the local researches from Magyarakaniza, Martonos, Oromhegyes and Adorjan with the documents of the Vojvodian Archives. Fond number 183, that contains the documents of the above mentioned places consists of 549 boxes, 24 boxes of disordered documents and 79 books. Resaearchers has not finished the examination of these documents yet. With further researches new names and data could also turn up.

17:45-18:00 Szilágyi Gábor – ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (német / German / deutsch)

Ostpolitik und Parteienstreit. Die Ratifizierung der Polenverträge 1975/1976

A Brandt-kormány által elkezdett új keleti politika (Ostpolitik) első szakasza az NSZK-csehszlovák alapszerződés 1973-as megkötésével zárult. Az ezt követő évek legfontosabb problémája a Lengyelországban élő német kisebbséggel kapcsolatos kérdéskör volt. 1975-ben született megállapodás a vitás kérdésekről (társadalombiztosítási kérdések, kivándorlás engedélyezése). A megállapodás sorsa a CDU/CSU-tól függött, amely a Bundestagban, ellenzéki szerepben elutasította ratifikálását, de a második kamarában, a Bundesratban többségi erő lévén, meg kellett gondolnia, hogy megvétózza-e a törvénycsomagot. A keresztény pártok magatartását mindenekelőtt az 1976-os választások közelsége befolyásolta. A „nem” és az „igen, de” álláspontok közötti lavírozás végül lehetővé tette néhány fontos kérdésben a közeledést. A pozitív döntés melletti legfőbb ok volt, hogy radikális alternatíva híján egyetlen ellenzéki erő sem támadhatja sikeresen a kormányzat külpolitikáját.

Die erste Phase der von der Regierung Brandt begonnenen Neuen Ostpolitik endete mit der Unterzeichnung des Prager Vertrags zwischen Bundesrepublik und ČSSR. Das größte zu lösende Problem danach war das Schicksal der deutschen Minderheit in Polen. 1975 kam es zu einer Vereinbarung in den strittigen Fragen (Rentenansprüche, Zulassung der Aussiedlung). Die Ratifizierung der Verträge hing von der CDU/CSU ab, die in ihrer Oppositionsrolle im Bundestag sie ablehnte, aber sich nicht sicher war, ob sie – als Bundesratsmehrheit – in der Länderkammer dasselbe tun kann. Die Union wusste nicht, welche Antwort für sie im Wahljahr 1976 günstiger war. Das Schwenken zwischen einem „Nein” und einem „Ja, aber” ließ am Ende ein Zusammenrücken in manchen strittigen Punkten zu. Der Hauptgrund für ein Ja war aber, daß mangels einer radikalen Alternative keine Opposition die Außenpolitik einer Regierung erfolgreich attackieren kann.

18:00-18:15 Mezei Bálint – ELTE 19-20. századi kelet-európai történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (angol / English / english)

Transcarpathian Hungarian veterans of the Soviet war in Afghanistan

The Soviet Union's war in Afghanistan was a nine-year conflict during the Cold war period having a major impact on domestic politics of the same country. It's not widely known that since 1979 in the multiethnic Soviet armed contingent which was sent to provide security to the Afghan government had been enrolled roughly two hundred soldiers of Hungarian ethnicity from the Transcarpathian region (Zakarpattia Oblast, now in Ukraine). The veterans (not just the Hungarians), their experiences and fates

are examined both to reconstruct how they lived in the Soviet Union of the 80's after returning home from Afghanistan. The presentation material is based on an oral history research project on *afganets'* which was carried out in Beregovo and in Vinograd between 2010 and 2011.

Kárpátaljai magyarok a Szovjetunió afganisztáni háborújában

A Szovjetunió háborúja Afganisztánban a hidegháború időszakának kilenc éves konfliktusa volt, mely jelentős hatást gyakorolt az ország belpolitikájára is. Nem köztudott, hogy a soknemzetiségű szovjet fegyveres kontingensbe, melyet az afgán kormány megsegítésére küldtek, 1979-től közel 200 kárpátaljai magyar származású katonát is besoroztak. A veteránokat (nem csak a magyarokat), az ő élményeiket és sorsukat együttesen vizsgálva rekonstruálható, hogyan éltek a '80-as évek Szovjetuniójában, miután hazatértek Afganisztánból. Az előadás anyaga egy 2010 és 2011 között Beregszászban és Nagyszőlősön afganyecekkal felvett oral history kutatásra épül.

18:15-18:30 vita, lezárás / discussion and closing address / Diskussion und Abschluss

2012. II. 18. szombat / February 18, Saturday / Samstag, 18. Februar

09:30-10:00 regisztráció / registration / Registration

XX. századi magyar történelem szekció I. / 20th-century Hungarian History I / Zeitgeschichte Ungarns I.

szekcióvezető / chair / Sektionsleiter: **Dr. Zeidler Miklós** – ELTE Új- és Jelenkori Magyar Történelmi Tanszék / Eötvös Loránd University, Department of Modern and Contemporary Hungarian History / Eötvös-Loránd-Universität, Lehrstuhl für Neuere und Neueste Ungarische Geschichte

10:00-10:15 Frey Dóra – ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jогтörténelmi Tanszék / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Etnikai homogenitás és nemzetpolitika - Telepítési elképzelések Magyarországon a 20. század első felében

Az előadás a második világháborút követő, Magyarország egyes területein a lakosság igen nagy százalékanak kicserélődésével járó ki- és betelepítések eszmei és gyakorlati előzményeit tárgyalja: az ún. etnikai szétválasztás elvét, a magyarországi németek 30-as években vélt „előretörését” és az annak leküzdésére tervezett belső telepítéseket, a II. világháborút megelőzően visszacsatolt területek etnikai arányait módosítani hivatott telepítési terveket Bukovinából és Moldvából.

Ethnische Homogenität und Bevölkerungspolitik – Ansiedlungspläne in Ungarn in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts

Mein Beitrag soll die ideellen und tatsächlichen Vorgänger der Ein- und Aussiedlungsaktionen nach dem zweiten Weltkrieg vorstellen, die in weiten Teilen Ungarns die Austausch einer Großteil der Bevölkerung mit sich brachte: die Ideologie der „ethnischen Trennung“, die als „Vordrängen“ der Ungarndeutschen gedeutete Ereignisse der 30-er Jahre und die als Gegengewicht dafür geplante Siedlungsaktionen innerhalb des Landes, sowie die Siedlungspläne zur Änderung der ethnischen Zusammensetzung der im Vorfeld des II. Weltkrieges zurückeroberten Gebieten mit Ungarn aus Bukowina und Moldau.

10:15-10:30 Pinke Zsolt – Pécsi Tudományegyetem Interdiszciplináris Doktori Iskola – Európa és a magyarság a 18-20. században Doktori Program / University of Pécs / Universitát Pécs (magyar / Hungarian / ungarisch)

Magyarország belvív és aszály eseményei az elmúlt száz évben

Az utóbbi száz év aszály és belvízkárookra vonatkozó adataink fényében a megállapítás érvényessége, mely szerint Magyarország egész területe alkalmas gabonatermesztésre, nehezen igazolható. 32 esetben az aszály vagy belvízkár becsült értéke a GDP legkevesebb 0,5-1 %-a, de látunk 20. századi eseteket, amikor a károk a GDP vagy GNI akár 10 százalékát is elvitték. Társadalmi, gazdasági és közpolitikai hatásuk alig kutatott.

Drought and excess surface water events in Hungary over the last 100 years

The authenticity of the statement that the whole territory of Hungary is suitable for cropland farming is hardly justifiable in the light of data referring to the damage of droughts and drainage water inundations. In 32 cases the estimated volume of damage is at least 0.5-1 % of the Hungarian GDP, but there are some occurrences when damage took some 10 % of the GDP or GNI over the last century. The investigation of their social, economic and political impact is imperceptible.

10:30-10:45 Bödök Gergely – ELTE Új- és jelenkori magyar történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universitát (magyar / Hungarian / ungarisch)

Az arisztokrata, a pap és a mágnás - A vörösteror túsza

A Magyarországi Tanácsköztársaság hatalma konszolidációja biztosítására és a várható ellenállási góccok pacifikálása érdekében a lakosság köréből sokakat preventív célból lefogattak, és pincékbe zártak. Ezek a túszedő akciók a fővárosban, majd ennek nyomán vidéken is főként egyes helyi elitcsoportokat, vezéregyéniségeket és főbb véleményformálókat céloztak meg. A szembeszegülést ezek a megelőző csapások számos esetben már csírájukban elfojtották, ugyanakkor nyilvánvalóan csak fokozták a Kommünnel szembeni ellenérzéseket. A „túszyűjtéseknek” vált áldozatává a korábban háromszor is miniszterelnökként tevékenykedő Wekerle Sándor, a korábbi miniszterek közül pedig báró Szurmay Sándor, báró Sztérényi József, valamint a később miniszterelnökként működő Huszár Károly és Simonyi-Semadam Sándor is. A túszedő akciók további áldozatai egyéb miniszterek mellett a felsőházi tagok, a felsőpapság, valamint a bankszektor prominensei, esetlegesen egyes mérvadó folyóiratok főszerkesztői vagy más véleményformálók közül kerültek ki.

Der Aristokrat, der Geistliche und der Kapitalist – Geiseln des Roten Terrors

Um ihre Macht zu konsolidieren und um die voraussichtlichen Widerstandsnester zu befrieden ließ die Ungarische Räterepublik aus Präventivzwecken viele Einwohner festnehmen und in Keller einsperren. Zur Zielgruppe dieser Geiselnahmen in Budapest und darauffolgend auch auf dem Lande gehörten insbesondere Mitglieder gewisser lokaler Eliten, Führungspersönlichkeiten und einflussreiche Meinungsmacher. Diese Präventivschläge waren öfters dazu geeignet, den Widerstand im Keim zu ersticken, wobei sie eindeutig die Abneigung gegenüber der Kommüne verstärkten. Zum Opfer des Menschenraubs wurde der dreimalige Ministerpräsident Sándor Wekerle, und von den einstigen Ministern Baron Sándor Szurmay, Baron József Sztérényi sowie die späteren Ministerpräsidenten Sándor Simonyi-Semadam. Weitere Opfer der Geiselnahmen waren neben anderen Ministern die Abgeordneten des Oberhauses, die Erzpriester, sowie prominente Bankiers sowie eventuell die Hauptredakteure gewisser führenden Zeitungen und sonstige Meinungsmacher.

The aristocrat, the vicar and the tycoon - Hostages of the red terror

In order to ensure the consolidation of its power and to pacify the centres of the expected resistance, the Hungarian Soviet Republic arrested many civilians and closed them to cellars for preventive reasons. These hostage taking actions in the capital, and

later in the country, focused on local elite groups, leaders and major opinion-formers. These preventive blows, however, stopped opposition right at its beginning, while obviously strengthened the aversion against the Councils. The "hostage taking actions" had many victims including the former three time prime minister Sándor Wekerle, former minister baron Sándor Szurmay, baron József Szerényi, and Károly Huszár along with Sándor Simonyi-Semadam, who later were assigned to be prime ministers of Hungary. The hostage taking actions were led against, among others, other ministers, members of the upper court, members of the high church, prominent representatives of the bank sector, editors of leading papers and other opinion-formers.

10:45-11:00 Bern Andrea – ELTE Új- és jelenkori magyar történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)
A Magyar kormányzóhelyettes-választás külföldi sajtója

Hungarian vice-regent in the foreign press

11:00-11:15 Szóts Zoltán Oszkár – ELTE Művelődéstörténeti Doktori Program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Könyvtárosok frontszolgálatban - az Országos Széchényi Könyvtár munkatársai és az első világháború

1918 decemberében a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója, Fejérpataky László úgy döntött, hogy felméri, hogy az általa vezetett intézmény személyi állományát mennyiben érintette a befejeződött világháború, ezért utasította osztályvezetőit, hogy tegyenek jelentést az alájuk tartozó munkatársokról. Az ekkor még szervezetileg a Múzeumhoz tartozó Országos Széchényi Könyvtárra vonatkozó jelentést Melich János osztályigazgató készítette el. Az irattári anyag feltárása lehetőséget nyújt arra, hogy bemutassuk a könyvtár érintett munkatársainak háborús katonai tevékenységét.

Librarians in front service - the workers of the National Széchényi Library and the Great World War

In December, 1918, the director of the Hungarian National Museum, László Fejérpataky directed his department-leaders to provide data about the employees, who were involved in military service during the 1st World War. At that time, the National Széchényi Library was a part of the Museum, so the director of the library, János Melich made the requested report. Revealing the material in the archives provides us the opportunity to present the activity of the library workers in the Great World War.

11:15-11:30 vita / discussion / Diskussion

11:30-11:40 szünet / break / Pause

11:40-11:55 Dávid Ferenc – Pécsi Tudományegyetem Interdiszciplináris Doktori Iskola / University of Pécs / Universität Pécs (magyar / Hungarian / ungarisch)

A magyar katonai államvédelmi szféra intézményrendszere 1945-ben

A második világháború utolsó évében két ország, két kormány és irányításuk alatt még több ún. „titkosszolgálat” létezett. Az ország nyugati felében a még hatalmon lévő Szálasi-féle kormányzat próbálta húzni a regnálásából még hátralévő időt, keleten a szövetséges hatalmak felügyelete mellett felállt egy ideiglenes nemzetgyűlés és kormányzat. Előadásom a hatalom mindenkori támaszául szolgáló titkosszolgálati szféra katonai ágával, azon belül is a rövid, de annál érdekesebb 1945-ös esztendő eseményeivel kíván foglalkozni.

In the last years of the second world war two countries, two governments and even more so called „secret services” existed under their control. In the western part of the country the Szálasi regime still tried to pull its remaining time, while in the east a

provisional national assembly and government stood up under the supervision of Allied powers. My paper is on the military branch of secret services which were the pillars of powers at any time and within that the short but more interesting event of the year 1945.

11:55-12:10 Bíró Lukovics Anikó – Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola / University of Debrecen / Universität Debrecen (magyar / Hungarian / ungarisch)

23 Csehországba deportált magyar levele egy propaganda folyóirathoz

A felvidéki magyarság Csehországba való áttelepítése több fázisban zajlott az 1945–1948 közötti időszakban. Az előadásomban csupán az 1946/1947 telén (3. fázis) deportált családok egy nagyon szűk csoportjával foglalkozom. Ők a Jó Barát című hetilaphoz írtak segély-, információkérő, esetleg panaszos levelet 1948 szeptemberében. Mindegyik egy-egy életképet tár elénk a deportált magyarok helyzetéről. A folyóirat azért jelentős, mivel a háború utáni időszakban az egyetlen olyan sajtóorgánium volt Csehszlovákiában, mely magyar nyelven jelenhetett meg.

23 letters of the deported Hungarians to the Czech Republic to a propaganda journal

The relocation of Hungarians from Slovakia to the Czech Republic had many phases between 1945-1948. In my presentation I emphasize a smaller group of the deportees from the winter 1946/47 (3rd Phase). Those people wrote different types of letters (asking for help or information, querulous etc.) to the editorial office of a journal called Jó Barát in september 1948. All of these letters reveal us the unique fate of the deported Hungarians. This journal is considered important, because it was the only Hungarian press organ in Czechoslovakia after the Second World War.

12:10-12:25 Lukács Miklós – ELTE Új- és jelenkori magyar történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Állam, egyház, politika. Magyar állami egyházpolitika 1945-51 között

Előadásom témája a magyar állami egyházpolitika alakulása a második világháború végétől az Állami Egyházügyi Hivatal felállításáig tartó időszakban. A front elvonulása, majd az ezt követően megszilárduló új rend konfliktusok egész sorozatát hozta a történelmi egyházakra nézve. A háború előtti értékrend megingásával, illetve a nem csak hazánkban, hanem egész Európában megjelenő, a háborúért felelősök jogos megbüntetésére irányuló vágyat ihasználva Magyarországon is megkezdődött az egyházi pozíciók szisztematikus szétverése. A sokak által felszabadítóként fogadott, de már a kezdetektől megszállóként viselkedő Vörös Hadsereg jelenlétén keresztül az ország szuverenitása közel fél évszázadon keresztül korlátozva volt. A Szovjetunió és a magyar kommunisták célja már 1944-től egyértelműen az ország szovjetizálása volt, melynek fontos elemét jelentette a magyarországi egyházak – köztük elsősorban a katolikus egyház – elleni burkolt, majd 1947-48 fordulóját követő nyílt fellépés. A kommunista hatalomátvételt követően rövid időn belül kiépült az egyházak feletti ellenőrzés legfőbb szerve, az Állami Egyházügyi Hivatal. A hivatal megszervezésével az egyházakat teljes mértékben az állam alá rendelték, mód és lehetőség nyílt az egyházak széles körű megfigyelésére, ellenőrzésére, korlátozására, amellyel végeredményben teljessé vált a társadalom totális kontrollja.

The theme of my lecture is the Hungarian church politics formation between 1945 and 1951. In the period following World War II brought a series of conflicts for Hungarian historical churches. The disintegration of the pre-war values, and not only in our country but throughout Europe appearing legitimate to punish those who are responsible for the war and use the desire for taking advantage of Hungary began the systematic destruction of church positions. The Red Army's presence in the

country's sovereignty was limited over nearly half a century. The Soviet Union and the Hungarian communists since 1944 were obviously focusing on the Sovietization of the country in which the Hungarian churches took part - including in particular the Catholic Church - against covered and open after the 1947-48 round of action. A short time after the communist takeover a new organization was developed (Hungarian State Church Office) to have control over the Church. By the creating the office's organization the Churches are fully subordinated by the state which ultimately became complete totalitarian control of the society.

12:25-12:40 Nenov György – ELTE / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

Az 1949-es magyar alkotmány

Az előadásomban egy rövid elméleti bevezetés után felvázolom az első magyar írott alkotmány létrejöttének a körülményeit, majd elemzem az 1949-ben elfogadott magyar alaptörvényt. Az alkotmány ismertetése során bővebben kitérek az államszervezet működésére, valamint egy rövid kitekintést teszek a második világháborút követő kelet-európai alkotmányfejlődés néhány fő elemére. Az előadás végén néhány mondatban szólok a szocializmus idején végbement főbb, alkotmánytörténeti szempontból jelentős változásokról.

In my presentation, after a short theoretical introduction, I will outline the historical circumstances surrounding the first Hungarian written constitution. Then I will go on to analyze the constitution as accepted in 1949. I will expand on the organization of the state institutions and I will give a brief overview of some of the elements of the constitutional developments following World War II in Eastern Europe. To conclude, I will briefly describe the changes taking place in the Socialist era which were of particular constitutional significance.

12:40-12:55 Bakó Béla – ELTE ATELIER Európai historiográfia és társadalomtudományok doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

A történelem politikai felhasználásai Magyarországon. Az '56-os forradalom emlékezetének formái, korlátai és ellentmondásai

Előadásom az '56 utáni időszak történelmének nemzeti identitásépítésben betöltött – vagy éppen be nem töltött – szerepéhez kíván egy adalékot nyújtani. Előadásomban kísérletet teszek a nemzetállami „emlékezet-történelem” hiányának kulcsponyjain keresztül annak bemutatására, hogy az '56-os forradalom utóéletének politikai felhasználása, az emlékezés-felejtés fogalompárja milyen identitási anomáliákat vet fel.

The political utilizations of history in Hungary. The models, limits and contradictions of the memory of the Hungarian revolution and freedom fight in 1956

My presentation focused on the function of the national identity, what built – or non built – after the Hungarian revolution and freedom fight in 1956. In my lecturing I try to demonstrate what identity problems raise after the revolution, take as a basis of the dynamics of remembrance and oblivion, and its political utilizations.

12:55-13:10 vita / discussion / Diskussion

13:10-13:40 szünet / break / Pause

**XX. századi magyar történelem szekció II. / 20th-century Hungarian History II /
Zeitgeschichte Ungarns II.**

szekcióvezető / chair / Sektionsleiterin: **Dr. Varga Zsuzsanna** – ELTE Új- és Jelenkori Magyar Történelmi Tanszék / Eötvös Loránd University, Department of Modern and Contemporary Hungarian History / Eötvös-Loránd-Universität, Lehrstuhl für Neuere und Neueste Ungarische Geschichte

13:40-13:55 Erika Regner – Andrassy Egyetem (Budapest) / Andrassy University (Budapest) / Andrassy Gyula Deutschsprachige Universität (Budapest) (német / German / deutsch)
Die Kulturpolitik Ungarns nach 1945

Die geplante Arbeit zeichnet die historische Entwicklung der Kulturpolitik in Ungarn rund um ausgewählte, politisch relevante Eckdaten im Zeitraum von 1945 bis 2000 nach, wobei die Betrachtung sich auf den Literatur- und Theaterbetrieb beschränkt. Es sollen nachhaltige Muster innerhalb der Kulturpolitik und ihre Auswirkungen auf den Kulturbetrieb in Ungarn sowie die Gestaltung des Bildes von der ungarischen Kultur als solche nachweisbar gemacht werden.

Magyarország kultúrpolitikája 1945 után

A tervezett munka igyekszik kiválasztott, politikailag releváns adatok alapján bemutatni a magyarországi kultúrpolitika történelmi fejlődését az 1945-2000 közötti időszakban, amely során elsősorban irodalmi- és színháztörténelmi szempontból vizsgálja azt. A cél a kultúrpolitikán belüli tartós minták és hatásainak kimutatása a magyarországi kultúra működésére, valamint a magyarországi kultúráról kialakított kép.

Hungarian cultural policy after 1945

The planned work traces back the historical development of Hungarian cultural policy within the period from 1945 to 2000. The fields of literature and theater thereby take the centre stage of the examination. The goal is to detect sustainable patterns within the cultural policy in this period and its impact on the Hungarian culture as well as on the shaping of the image of the Hungarian culture as such.

13:55-14:40 Pócsik Viktor – ELTE Új- és jelenkori magyar történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (német / German / deutsch)

Bruch am Eisernen Vorhang? Kontaktmöglichkeiten der Vertriebenen und Daheimgebliebenen Ungarndeutschen in den 1960er Jahren

Nach den Verfolgungen der Nachkriegszeit wurde der Bedarf im Kreise der Vertriebenen und Daheimgebliebenen Ungarndeutschen immer entschlossener formuliert, mit den Verwandten den persönlichen Kontakt halten zu dürfen. Dies konnte die ungarische Regierung nicht mehr strikt ablehnen, da dieser Bedarf nicht nur in Richtung der befeindeten BRD, sondern auch der verbündeten DDR bestand. Ab Ende der 1950er Jahre wurden die Verwandtenbesuche möglich, die sich in den 1960er Jahren intensiv zunahmten. Die ungarischen Behörden ahnten charakteristischerweise eine Gefahr auf das sozialistische System, und detaillierte Analysen und Aktionspläne entstanden.

Rés a vasfüggönyön? A kitelepített és itthon maradt svábok kapcsolatai az 1960-as években

A magyarországi németységben a II. világháborút követő üldöztetések lezárulta után egyre nagyobb igénnyel merült fel a kitelepített családtagokkal való személyes kapcsolattartás igénye. Ez elől a magyar kormányzat sem zárkozhatott el teljesen, főleg, hogy nem csak az ellenséges NSZK, hanem a baráti NDK állampolgárai is ostromolták a magyar nagykövetséget. Az 1950-es évek végétől megkezdődtek a kölcsönös rokonlátogatások, ami az 1960-as évektől tömeges méreteket öltött. A

magyar hatóságok jellemző módon a rendszert gyengítő hatást sejtettek az utazások mögött, és részletes elemzések és akciótervek készültek a probléma kezelésére.

- 14:10-14:25 Császár István – II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola / II. Rákóczi Ferenc College / Hochschule Ferenc-Rákóczi-II. (magyar / Hungarian / ungarisch)
Magyar-magyar kapcsolatok prezentációja a korabeli helyi magyar nyelvű sajtóban a brezsnyevi időszak alatt (különös tekintettel Kárpátaljára és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére)
Ezen tanulmány fő célja az volt, hogy megvizsgáljuk, milyen mértékben volt tájékoztatva a korabeli újságolvasó lakosság a sajtó hasábjain a vele legközelebbi szomszédos ország határ menti régiójával fenntartott viszonyról. A kérdés azért is érdekes, mivel két évtizeddel megelőzve az érintett időszakot még egy ország kötelékében találjuk ezen területeket. Áttekintve a fellelt cikkeket, azt mindenképpen ki kell emelnünk, hogy az aktuális szerző minden esetben került a nemzetiségi hovatartozás bemutatását, és a legtöbb esetben sablonizált riportok, beszámolók köszönnek vissza ránk az újság hasábjairól. A cikkek olvasása során szembeötlő a szovjet-magyar viszonyban az alá-főlé rendeltség sugallása („a magyar nép mindig hálás lesz az őt felszabadító szovjet testvéreinek”), valamint a magyar tematikájú riportok éves megjelenésének súlypontozása Magyarország szovjet felszabadításának évfordulóira. Összességében a cikkek hangvétele az áttekintett 18 évfolyam során nem változott észrevehetően, ezzel is igazolva azon elképzeléseket, mely szerint a brezsnyevi időszak célja a folyamatosság, a nyugalom hirdetése a lakosság irányába.

Presentation of the relationship between hungarian people in the transcarpathian hungarian press during the Brezhnev period (Especially for Transcarpathia and Szabolcs-Szatmár-Bereg country)

The main aim of the study was to examine how many information could the people living here gather about the relationship with the country on the border from newspapers. The question is interesting because two decades before these territories belonged to the same country. According to the researched material we have to emphasize that the actual writer of the articles always avoided using nationality of the people being talked about, in most cases, we can read only gloomy reports in the newspaper. While reading the articles, obviously visible the soviet's higher position in soviet-hungarian relationship („the hungarian nation will always be grateful for their freedom to the soviet brothers”), and the fact that the articles filled with patriotism were published always on the anniversary of Hungary's being emancipated. All in all the tone of the articles during the past 18 years didn't changed too much, proving that the Brezhnev-period's aim was spreading continuity and peace to people.

- 14:25-14:40 Wirthné Diera Bernadett – ELTE Új- és jelenkori magyar történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)
Állambiztonság és az állam ellen szervezkedők. "Fekete Hollók" - alul- és felülnézetből
A Kádár-rendszer - katolikusokat érintő - legnagyobb állambiztonsági fellépésére 1961 folyamán került sor. Ebben az évben összehangolt letartóztatások és perek kezdődtek, olyan egyházi és világi emberek ellen, akik az állam által engedélyezett határon túl fiatalok hitre nevelésével foglalkoztak. Előadásomban szeretném bemutatni az akció kitervelését, előkészítését és levezénylését a rendőrség; és a házkutatásokat, letartóztatásokat a résztvevők szempontjából. Remélem a különböző nézőpontok segíteni fognak a korszak legjelentősebb állambiztonsági fellépésének megismerésében és jobb megértésében.

State Security and organizations against the State. "Black Ravens" – view from below and above

The largest state security action of the Kádár regime - involving Catholics - took place during 1961. In this year round coordinated arrests and trials began against religious and secular people who dealt with education to faith of young people -beyond the border approved by the state. In my presentation I would like to present the thinking out, preparation and execution of the action from the point of view of the police; and the house searches, arrests from the point of view of the of participants. I hope the different viewpoint will help in understanding the era's most important actions of state security.

14:40-14:45 Kiss Gábor – ELTE 19-20. századi kelet-európai történelem doktori program / Eötvös Loránd University / Eötvös-Loránd-Universität (magyar / Hungarian / ungarisch)

A Magyar Néphadsereg (főként a magyar légierő) újjászervezése az 1956-os magyar forradalom leverését követő 5 éves időszakban. Megváltozott szerep, új feladatok 1957-1962

Az 1956-os forradalom leverése a Varsói Szerződéshez történő csatlakozásunk óta tartó integrációs folyamatot állította le. A szovjet politikai, katonai vezetés, és a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány számára nem volt központi kérdés a Magyar Néphadsereg helyzetének rendezése. A Kádár-rendszer konszolidációjához a politikai-gazdasági viszonyok rendezésére volt szükség, ezért az 1957-1962 közötti időszakot a katonai költségvetés alacsony szinten tartása jellemezte. A technikai fejlesztésekkel kapcsolatos egyik legnagyobb dilemmát, túl a pénzügyi okokon, a megfelelően képzett szakemberek hiánya okozta.

Die Niederschlagung der Revolution 1956 hat den seit unserem Anschluss an den Warschauer Vertrag dauernden Integrationsprozess gestoppt. Für die sowjetische politische, militärische Führung und die Revolutionäre Arbeiter-Bauer Regierung war die Hebung der Lage der Ungarischen Volksarmee keine Mittelpunktfrage. Zur Konsolidation des Kádár-Systems brauchte man die politisch-wirtschaftlichen Verhältnisse zu heben, deshalb ist für den Zeitraum zwischen 1957 und 1962 charakteristisch, dass das militärische Budget auf niedrigem Niveau gehalten wurde. Eines der grössten Dilemmas im Zusammenhang mit den technischen Entwicklungen hat - ausser der finanziellen Gründe - das Fehlen von entsprechend gebildeten Fachleuten verursacht.

Suppression of the revolution in 1956 stopped the integration process since our accession to the Warsaw Pact. The question of status of the Hungarian People's Army wasn't a key issue for the Soviet political and military leadership and for the Revolutionary Labour-Peasant Government. There was a need to settle the political-economic status in order to consolidate the Kádár system. Because of this the period between 1957 and 1962 was characterized by holding the military budget at a low level. One of the biggest dilemmas connected with the technological advancement, beyond financial causes, was the lack of skilled specialists.

14:55-15:10 Csiki Tamás – NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Hadtudományi Doktori Iskola / National University of Public Service / Universität der Landesverteidigung und des Öffentlichen Dienstes (angol / English / englisch)

A magyar stratégiai kultúra és biztonságpercepció fejlődése a rendszerváltozás óta

A kutatás arra a kérdésre keres választ, hogy „Hogyan látta a magyar társadalom biztonságát, fenyegetettségét az elmúlt húsz évben, és hogyan változtak ennek megfelelően a külpolitika céljai?”

The Evolution of Strategic Culture and Security Perception in Hungary since the Transition Period

The research addresses the following question: „How did Hungarian society perceive threats to its security in the past twenty years, and define foreign policy goals accordingly?”

Entwicklung der Sicherheitswahrnehmung und Strategische Kultur in Ungarn nach die Wende

Die Forschung antwortet die Frage: "Wie hat die Ungarische Gesellschaft ihre Sicherheit und Bedrohungen im letzten 20 Jahren wahrgenommen und wie sind die Ziele der Aussenpolitik entsprechend definiert worden?"

15:10-15:30 vita, lezárás / discussion and closing address / Diskussion und Abschluss